

Advokatfirmaet Cappelen & Krefting

Vi gir juridisk bistand!

Klikk her for mer informasjon om hva vi kan hjelpe deg med!

Heraldisk arbeidsmetode

Av Hans Cappelen, 1996

Den metoden jeg konsentrerer meg om her, er å behandle våpenskjoldene etter deres motivinnhold og formgivning – særlig private våpen. Ved hjelp av denne *sondringen mellom innhold og form*, kan vi få poengtert problemstillinger som f.eks.

- hvorfor disse figurene og fargene ble valgt
- eventuelt samsvar mellom et våpen og de heraldiske normer og andre tradisjoner
- påvirkning i våpen fra strømninger i tiden
- våpnenes miljøtilknytninger

Først INNHALDET

Hva kan vi si om våpens motiver, spesielt våpenskjoldenes innhold? Vi kan iallfall forsøke å finne forklaringer (årsaksforhold) og begrunnelser (normative argumenter) på valgene av motiver. For å finne dette kan vi bruke visse kategorier fra heraldisk teori som hjelpemidler, særlig:

1 Enten person- eller slektsvåpen (første bruker eller markering av slektskap)

Personvåpen for Ludvig Holberg og slektsvåpen for von Ahnen

2 Stamvåpen eller differensiert våpen (opprinnelig våpen eller individuell variant)

Våpen Danneskiold-Laurvig med elementer fra Ulrich Friderich Gyldenløves våpen

3 Yrkes-/karriere-/bragd-våpen (særlige forhold i en persons liv)

-
-

Tordenskiolds våpen med symboler fra krigene mot Sverige

4 Allianse-/kombinasjonsvåpen (sammensetning av flere våpen i en enhet)

Alliansevåpen med de to skjoldene Wedel Jarlsberg & Anker under en skadet grevekrone

5 Kopierte/lånte våpen (tatt våpen, særlig pga. navnelikhet)

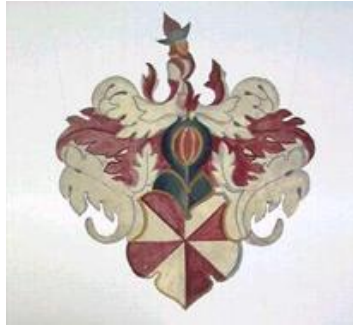
Den dansk-norske familien Treschows våpen er tatt fra tysk familie Treskows våpen bare på grunn av navnelikhet

6 "Reduksjonsprinsippet" (bare få figurer i våpen)

Den dansk-norske familien Langes våpen med tre roser i skjoldet og flagg på hjelmen. Familien Holmboes våpen er fra ca 1700 og da ble det ikke sett så strengt på reduksjonsprinsippet.

7 "Abstraksjonsprinsippet" (bare generelle og abstrakte figurer i våpen)

Våpenet til den tysk-norske familien von Mansbach har en "oppvoksende mannsfigur" som hjelmtegn og ikke en bestemt person

8 "Kontrastprinsippet" (farge og metall skal veksle i motiver og bakgrunn).

Skjoldet i slektsvåpenet Friis har to tinkturer og oppnår kontrastvirkning, mens skjoldet til Akeleye ikke har så gode kontraster

Så: FORMEN

Våpenskjoldene kan være **utformet** på forskjellige måter. I eldre våpenavbildninger vet vi ikke sikkert hvem som har bestemt de enkelte utformingene, men vi kan finne ut en del om hva som har påvirket formgivningen. Utformingen av våpenet ble gjort av den tegneren, gravøren eller lignende som har tegnet bildet eller gravert seglet. Men vi må også anta at bestilleren av en avbildning eller et signet, ofte har hatt sin egen mening om hvordan bildet skulle se ut. Både den som utførte formgivningen og bestilleren, kan ha vært påvirket av tidsperiodens og stedets tradisjoner, av de herskende moteretninger og personlig smak - hva enten disse personene nå har vært seg alt dette bevisst eller ikke.

For å finne fram til mulige faktorer som har påvirket *utformingene*, har vi visse analyseverktøy i heraldisk teori, så som:

A Den heraldiske rammen (skjoldform, hjelm, vulst og hjelmklede).

Våpenmønster med tomt skjold, bøylehjelm, hjelmklede, vulst og to vesselhorn som hjelmtegn.

Tegning av Jan Raneke

B Rangtegn (kroner, ordenstegn m.m.)

Skiens byvåpen med murkrone og biskop J. W. Grans våpen med kirkelige symboler

C Den heraldiske stil (stiliseringsteknikker for figurer, forenklinger, proporsjoner m.v.)

Heraldiske stiliseringer av lilje, hest og grankvist

D Skraveringssystemet (metaller og farger vist ved prikker, streker o.l.)

E De historiske stilartene (de alminnelige, skiftende stilartene i kunst og håndverk)

F Stedets stil (nasjonale og/eller lokale særpreg)

Alliansevåpen Krefting & Vogt fra 1723 på prekestolen i Tanum kirke i Bærum

G Teknisk kvalitet (den utførende formgivers faglige dyktighetsnivå)

To middelaldersegl fra Bjarkøyætten som ga ideen til skjoldet med griffen i fylkesvåpenet for Troms, tegnet av Hallvard Trætteberg i hans karakteristiske stil

H Bruksformål (identifisere bruker, bekrefte rettsforhold, lukke brev, dekorere m.v.)

Audun Hagleiksons ryttersegl fra middelalderen og en moderne tegning av skjoldet